

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Respice, & exaudi me domine deus meus, illu mina oculos meos, ne
unq[ue] obdormiam in morte.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Ponam consilia in anima mea, Hebraice dictum est, sicut: Posui in ore tuo

verba mea: Et pone hoc in corde tuo: Posui animam meam in manu mea. Quod
latine diceremus: Capiam consilia. Et in anima mea (id est, cum meipso) quia
non erat, a quo consilium acciperem, cum nullus hominum, hunc gemitum no-
scat, nedum consilium possit. Solus ergo, ut patitur, ita solus secum varia anxie
consultat, non est hic communicare consilia, sicut nec dolorem cordis, atque id ipsum
vehementissime discutiat: In ceteris enim usitatis tribulationibus inuenire
est, qui similia passi sciunt consulere & consolari.

Vique quo exaltabitur inimicus meus super me. Prius hoc tribuit deo obli-
uiscenti & auertenti, non exaudienti, nunc tribuit inimico. Atque hic iam inci-
pit uictoria inclinare ad tentatum, & finis fieri tetationis, pars enim uictoriae,
est sensisse inimicum in hac tetatione, ac illo superiore iam fieri. Est enim or-
dinante deo inimicus exaltatur, tamen in media tetatione non apparet inimi-
cus, sed solus deus omnia facere. Atque id etiam satagit inimicus, ut tetatus non
sibi, sed deo tribuat soli. Sicut in Christo crucifixo ostensum est, quae blasphem-
ia eius eo pulsabat, ut deo odibilis esse uideretur. Sic psal. iij. Multi dicunt anime meae,
non est salus ipsi in deo eius. Inimicum autem non nominat, sed generaliter loquitur,
diabolum tamen intelligit, & eius studia, ipse enim in hac tetatione proprie
regnat. Unde sunt qui & Christum arbitrentur saepe passum esse hanc tetationem,
praesertim in horto, & Ioh. xij. ubi dixit: Et nunc anima mea turbata est, & quid
dicam? Pater saluifica me ex hac hora, sed propterea ueni in hanc horam, pater cla-
rifica nomen tuum. Mira uerba, & certe angustiae plena. Vide, ut & hic ponit con-
silia in anima sua turbata. Primo, quid dicam? Deinde orat, saluifica nomen
meum. Nam Lucas. iij. scribit, diabolum, cum eum in deserto tentasset, ab eo re-
cessisse ad tempus. Ex quo eliciunt illi, nec inepte, fuisse eum deinceps sapius
tentatum, nec enim audiendi sunt qui nobis ipsum, quasi insensibilem trun-
cum fingunt, quae oportet omnibus tetationibus, sicut purum & uerum homi-
nem, credere, subiectum fuisse, sicut & ad discipulos dicit: Vos estis qui perma-
nensistis mecum in tetationibus meis.

Iraque cognito inimico ista operante, incipit mox diuinae misericordiae radius
micare, & animam confortare ad accusandum inimicum, & bene sperandum de
deo, quod in turbine procellae medio non potuit. Ideo & haec ultima pars est
querelae inimicum exaltari super eum.

Respice, & exaudi me domine deus meus, illumina oculos meos,
ne unquam obdormiam in morte.

Distinctione uersuum (quae apud nos confusa est) hebraea sequitur, quae longe ecclesiastice
affectus, qui prius querebat sese frustra orasse, deum oblitum & auersum non exau-
disse, nunc pseuerans obtinuit fiduciam exaudientem orationis suae. Sicut Christus Lu-
ca. xij. de pseuerantia orationis docuit, inter amicum recusantem, & alium pseuerantem.
Sic enim & deus aliquantulum recusat, nisi enim fideret se exaudiri iri, non oraret.
Quare iam pene uictor emergens, sine oratione tetationis & sese respici, cum iam re-
uera respectus sit & exauditus. Neque enim nos ante respici oramus, quod ille respici-
at, sed, ut respicientem sentire per cordis pacem & fiduciam ualeamus, qui nos per
gratiam praeuenientem respiciens fecit, ut respici & exaudiri peteremus. Ut sit non solum
gratia dei miserentis, sed & pax misericordiae intelligentis hominis.

inimico

Pars est uicto-
riae sensisse
inimicum.

Christi free
quae tetatio.

*Obluisceris.
Respice.*

Reddit autem singula singulis, quatuor questus est mala, ita quatuor postu-
lat bona. Respice, pertinet ad illud: Vsq̄quo obliuisceris. q. d. nō modo nō
uidebas me, sed nec memor eras, at nunc nō solū memento mei, sed etiā pro
pius accede, & respice, ut tanto sit amplius redditum bonū, quāto fuit atrocius
malum. Respice autē tropo scripturæ, affectum dei miserentis significat, sicut
de uerbo, Exurgere, dictum est psalmo præcedente, & præsentiorē gratiorēq̄
effectum respicere, q̄ meminisse significat, sicut aperiorem nō meminisse, q̄
nō respexisse, tam pulchra & propria Antithesi cōponit mala tolerata bonis
accipiēdis. Exaudi me dñe deus meus, pertinet ad illud, Vsq̄quo auertis faciē
tuam a me: Ac si dicat: Auerfus eras ac inexorabilis, tanq̄ strictus sæuerus ius-
dix nihil aliud facturus, q̄ damnaturus me, nō modo nō audiebas, sed ne au-
dires auertebas faciem: At nunc factus dominus deus meus, esto non tantum
cōuersus, ut audias, sed etiā exaudias, nihil aliud facturus, q̄ me seruaturus, ut
sic pro irato iudice clementissimum deum habeam.

*Auertis faciē
Exaudi me.*

*Caligo mētis.
Illuminatio
consiliorū.*

Illumina oculos meos, ne unq̄ obdormiā in morte, pertinet ad illud: Quācti-
ponā consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem: Auerfa enim fa-
cie dei a nobis, statim sequitur, turbatio, cōfusio, caligo mentis & cōsiliij igno-
rantia, qua uelut in tenebris palpiamus, & undiq̄ querimus, quo effugiamus:
Ita si leuet lumen uultus sui super nos, & conuerterit faciem suā ad nos exau-
diturus, rursus illuminantur oculi nostri, & plena sunt oīa cōsilijs uberrimis:
Ambulās enim in die nō offendit, quia uidet lucem huius mūdi. Accedimus
sic ad eum & illuminamur, & facies nostræ non confunduntur.

*Exaltabitur
inimicus. Ne
moriatur.*

Ad illud, Vsq̄quo exaltabit inimicus meus super me: pertinet quod se-
quitur: Nequādo dicat inimicus meus, præualui ei. Hic uero addit: Ne quando
obdormiā in morte, periculum commemorans. Dormiam enim, ea dicitio est,
quæ psalmo .iiij. requiescam, & per Hieronymum, dormiam, reddita est tibi:
In pace simul requiescam, & dormiam, id est, iacebo mortuus in pace cum pa-
tribus meis. Ita enim, quia in spiritu loquitur, & usus scripturæ sic habet, dor-
miendi uerbo, nō ad corporalem somnum, sed ad mortem significandā utitur.
Et, ut dixi, hoc uersu tangitur uis huius tentationis, quæ est intentatio mortis
& inferni præsentissima & intolerabili amaritudine urgēs, & (ut Ezechias di-
cit Isā. xxxviii.) Portæ inferi iam iam absorpturæ in puteum æternū. Sicut alio
loco dicit: Necq̄ urgeat sup me puteus os suū. Quare petit, ne dormiat in mor-
te, id est, ne moriatur, & iaceat mortuus, æterna morte. Quod latius psal. vj. sic
dicit: Quoniam non est in morte, qui memor sit tui, in inferno autem, quis cō-
fitebitur tibi? Cuius contraria sententia est illa psal. iij. In pace in idiplum dor-
miam & requiescam; dum enim lumen uultus dei super eum est, latus est, &
in pace moritur, at ubi auersa facie finit eum consilijs in anima sua æstuari, do-
lens metuit ne in morte moriatur, id est, in quietissima & æterna confusione,
sicut puluis turbine raptus, agitur. Proinde hic uersus, lux est huius psalmi,
clare ostendens hanc tentationem esse in rebus sublimibus, fidei, spei, charita-
tis, ubi dissidentia, desperatio, odium, blasphemia, & similia inferni damnato-
rumq̄ portenta acerbissima certant cōtentione, cum fide, spe, & charitate. Ni-
hil est libidinis, iræ, superbix, auaritiæ, cum castitate, mititate, humilitate, largi-
tate, negotium, immo rabies persecutionis corporalis, siue sit ignis, fames, gla-
dius, ignominia, ad hoc malum comparata. Vnde & hic intelligi oportet, ideo
se timere mortem, q̄ non sit in ea laus & memoria dei, sed odium & blasphe-
mia, id quod unice exhorret.

*Mala peñia
mā cōscitiæ.*

Nequando